

TOPLUM VE HEKİM YAYIN KURULU'NDAN

2000 yılının ilk sayısında merhaba. Şubat ayında çıkmamız gerekirken, Mayıs'ta size ulaşabiliyoruz. Özür dileriz. Bu konuda TTB Merkez Konseyi binasının taşınması ve dergi ile ilgili sistemin yeniden kurulması birer gerekçe ise, dergiyi hazırlayan bizlerin eksikleri de diğer gerekçeler.

Dosyamız yok, ama dosya kadar ağırlıklı bir deprem sayımız var. Daha doğrusu, 17 Ağustos depremi sonrası TTB etkinliklerini temel alan bir deprem birikimini size bu sayıyla (geri kalan yazıları da gelecek sayıda) aktarıyoruz.

17 Ağustos'tan sonra, "hiçbir şey eskisi gibi olmayacak" diye düşünüyoruz. 17 Ağustos ile birlikte Türkiye, sadece doğal değil, sosyal de bir afet yaşadı. Tüm kurumlar, önceden hazırlıklı olmadıkları bir felakete karşılaştılar. TTB de...

Oysa, TTB bu sorunu yıllar önce farkedip, mütevazı çabalara girişmişti. 1991 yılında Kuzey Irak'tan binlerce insanın göçü ile Türkiye bir altüst oluş yaşamış, özellikle sağlık personeli bu süreçte altüst oluşun en önde gelen mağdurlarını teşkil etmişti. İlk şok atlatıldıktan sonra, Füsün Sayek ve Zuhâl Amato'nun da katkıları ile, Dünya Sağlık Örgütü ile birlikte olağanüstü koşullarda sağlık hizmeti konulu bir kurs düzenlendi. Diyarbakır'da düzenlenen bu kurs, çok sayıda hekim ve sağlık personelinin katıldığı ilk kurs oldu. Daha sonra, özellikle İzmir'deki iki tıp fakültesinin halk sağlığı anabilim dalları, bir çok meslektaşlarının kaygılı bakışlarına karşın, olağanüstü koşullarda sağlık hizmeti konusunu halk sağlığı ve tabip odalarının gündemine sokmayı başardı. Bu konuda özellikle dört ismi anmanın anlamlı olduğunu düşünüyoruz; Zuhâl Amato, Feride Saçaklıoğlu, Reyhan Uçku, Ali Osman Karababa. Bu çabaların ilk kollektif ve kendi ayağı üzerine basan meyvesi, 1993 Aralık İzmir kursu oldu. Bu kurs, daha sonraki kursların nüvesini oluşturdu. Kurs sonrası, TTB içi tartışmalar, konunun bizzat TTB tarafından sahiplenilmesini sağladı. 1995 yılında Avrupa Birliği ile yapılan projenin konusu, "Olağandışı Koşullarda Sağlık Hizmetleri"ydi. Aynı yıl Ocak ayında İstanbul'da bir sempozyumdan sonra, ilk TTB kursu Nisan ayında Diyarbakır'da yapıldı. Oldukça renkli ve tartışmalı kursa 40'ı aşkın sağlık personeli ve 9 öğretim üyesi (Zuhâl Amato, Reyhan Uçku, Ömür Çınar Elçi, Ali Osman Karababa, İbrahim Durak, Ata Soyer, Ersen İlçin, John Fowler, Oltio Espinoza) katılmıştı. Eylül ayında Şanlıurfa'da yapılan kurs sonrası Ekim ayında İzmir Tabip Odası Halk Sağlığı Bürosu'nun yaptığı "Güz Okulu" nun da konusu benzerdi; Olağandışı Koşullarda Halk Sağlığı Yönetimi. Burada genel bir gözden geçirme sürecini birlikte yaşayan eğitici ekibi, 1996 yılından itibaren söz konusu kursları rutine soktu. 1996 Şubat Adana, 1996 Temmuz Van, 1997 Şubat İstanbul, 1997 Haziran Adıyaman, 1998 Ocak Hatay, 1998 Kasım Gaziantep, 1999 Mayıs Kırklareli. Bu kursların dışında, tek tek görülen felaketlere de TTB adına gözlemci gönderilmesi, bu ekip tarafından sağlandı. 1995 Dinar, 1995 İzmir Sel felaketi, Senirkent heyelan felaketi, Kırklareli mühimmat fabrikası patlaması, Bartın sel felaketi, Kırklareli göçmen kampı, Adana depremi, Van çadırkent ilk akla gelenler. Bu konuda çalışan ekip, daha sonra TTB Olağandışı Durum (ODD) ekibi adını aldı. Ekibin bir başka etkinliği, bu alandaki teorik boşluğu doldurmak konusunda adım atmak oldu. Bu arada, zaman zaman ekibe destek vermekle birlikte, Türkiye'de bu konuya ilk dikkati çekmiş ve ilk TTB yayını hazırlamış, yukarıda anılan felaketlerde TTB adına müdahil olmuş bir insanı anmadan geçmek, kadirbilmezlik olur; Necati Dedeoğlu.

Yukarıda ifade edilmeye çalışılan çabalar, TTB'nin iyi kötü, felaketler konusuna hazırlık yaptığını ya da bu konuda niyetli olduğunu göstermekte. Oysa, 17 Ağustos 2000 tarihinde yaşanan felaket, bu hazırlıkların da çok yeterli olmadığını hepimize gösterdi. Yine de, ODD ekibimiz durumu değerlendirerek, daha teorik olan birikimini uygulamayla birleştirme olanağı elde ederken, TTB de bir bütün olarak deprem meselesinin içine girmek durumunda kaldı. Eğitim açısından gerek içerik, gerek yaygınlık değişikliği gündeme geldi. O tarihten sonra Aydın, İzmir, İstanbul, Bursa ve Tekirdağ'da 5 kurs yapıldı. Özellikle İzmir kursu eğitici yetiştirmeye yönelik ve ODD ekibi eğitici sayısını 45'e çıkardı. Eğitim materyali standardize edildi, içeriği ihtiyaçlar ışığında gözden geçirildi. Bu süreçte eğitimin tek başına yetmediği düşüncesi ile TTB bünyesinde bir ODD Kolu oluşturuldu. Eğitim dışında da, acil müdahale ve değerlendirme işlevi olan bir birim kuruldu.

Sonuçta 1991'de başlayan ve 1999 17 Ağustos'u ile birlikte nitelik değiştiren bir süreç yaşandı. Özellikle 17 Ağustos'ta Marmara Bölgesi'nde, daha önce TTB'nin bu konudaki etkinliklerine katılan ve katılmayan onlarca insan görev yaptı. Bu görevler sırasında çok sayıda olumlu-olumsuz deneyim yaşandı. Biz de, üzerinden çok fazla süre geçmeden bu deneyimleri-sıcaklığın çok geçmemesi nedeniyle bilimsellik ve nesnellik ölçütlerine çok vurmadan-sizlerle paylaşmak istedik. Dr. Feride Saçaklıoğlu ve Dr. Ata Soyer'in de desteği ile elimizde var olan yazılara ek yazıları toparlayarak, bu sayıyı hazırladık.

Bu arada, Tabip Odalarının genel kurulları başladı. Tüm süreçlerin yukarıdan aşağıya belirlendiği, baskı ve anti-demokrasinin egemen olduğu bir Türkiye gidişatında, halen hekimlerin sesi ve demokratik kanalı olmayı sürdüren Tabip Odalarına Sağlık Bakanlığı merkezli ve kısmen de sermaye destekli bir saldırı yaşanmakta. Ama, ilk haberler, bu gerici saldırının püskürtüldüğü yolunda. Umarız, bu sayı elinize geçtiğinde daha iyi haberleri almış olur(sun)uz.

Son cümle, bu derginin ve bu örgütün bir emektarının, bir büyüğümüzün, kendimize örnek almaktan onur duyduğumuz bir ağabeyimizin ölümü ile ilgili. Dr. Nevzat Eren'i yitirdik. Bu ülkede halk sağlığı ile meslek örgütü pratiğini birleştiren ve halk sağlığında bir ekol olan Dr. Eren'i 13 Mart 2000'de ebediyete yolcu ettik. Bu örgütte emek verenler, onu asla unutmayacaktır...